

Oost-Europese mobiele bendes

Prof. dr. Dina Siegel

CIROC, Utrecht

14 December 2011

Oud fenomeen

- Egmond, Florike, 1994, *Op het verkeerde pad; georganiseerde misdaad in de Noordelijke Nederlanden 1650-1800*. Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker
- Blok, A., 1992, *De bokkerijders. Roversbenden en geheime genootschappen in de landen van Overmaas (1730-1774)*. Amsterdam: Prometheus
- Thuijs, F., 2007, *Op zoek naar de ware Jaco*. Ph.D. Amsterdam

Onderzoek - Heden

- In 2005 rapport 'Mobiël banditisme uit Polen en Litouwen' (KLPD), Polaris Project
- 2005-2006 - Kamervragen over de aanpak en prioriteiten
- Onderzoek in België – Van Daele en Vander Beken in opdracht van de Belgische Federale Politie
- Weinig wetenschappelijk onderzoek in Nederland, Politie en Wetenschap in 2012

Het fenomeen - definitie

- Veel definities
- 'Mobiël banditisme' - rondreizende dadergroepen die via hit-and-run tactiek een of meerdere vermogensmisdrijven plegen (autodiefstallen en – inbraken, ramkraken, overvallen, winkeldiefstallen en het in omloop brengen van vals geld)
- 'Rondtrekkende bendes' omvat daders die opereren vanuit het buitenland, maar ook daders die een uitvalsbasis hebben in een van de (Belgische) steden.
- Het verschil – hoe tijdelijk is verblijf van daders in NI/Be.

Wat (en waarom) wordt gestolen?

- Flexibiliteit en snelheid
- De buit betreft goederen die beantwoorden aan het acroniem CRAVED (Clarke, 1999):
- **C**oncealable – makkelijk te verbergen
- **R**emovable – te verwijderen
- **A**vailable – beschikbaar
- **V**aluable – waardevol
- **E**njoyable – te gebruiken
- **D**isposable – te verkopen

Voorbeelden: juwelen, kleine elektronika (gsm's, laptops, camera's), enz.

Daders

- **Wat weten we wel:**
- In Nederland: Poolse en Litouwse (en andere Baltische) bendes. In België: Roemenen en Serviërs.
- Relatief jonge mensen (20-30 jaar)
- In personenauto's of mini –busjes
- Planning - goederen van specifieke merken en van bepaalde winkels gestolen, op bestelling van opdrachtgevers.
- De buit - naar het land van herkomst (de gestolen goederen op zwarte markt of in legale winkels worden verkocht)
- Omvang - verschildt, (het grootste - 25 personen).
- Mannen, maar bij het stelen van cosmetica en kleding zijn vaak ook vrouwen actief.

Daders

- **Wat weten we (nog) niet:**
- Zijn de daders ervaren criminelen of arme studenten, die hun studie op zo manier proberen te betalen (eenmalige actie)?
- Wie zijn de opdrachtgevers? (Achtergronden van georganiseerde misdaad in deze landen)
- Zijn dat alleen Polen en Litouwen? Waarom juist deze twee landen? Is het echt zo? (Andere etnische groepen?)
- Hebben daders lokale contacten en waar komt de informatie vandaan?
- Enz...

Criminele Structuren in Oost Europa

Georganiseerde misdaad in de Baltische landen (1)

- **Litouwen:**

- Litouwse maffia - de meest machtige en georganiseerde in Baltische landen en de sterkste in Europa.
- Henrikas Daktaras, alias Henite (Dr. Henry) (afpersingen en witwassen)
- Omvang is onbekend (honderden brigaden)
- Belangrijkste activiteiten: internationale drugshandel (Kaunas), vrouwenhandel en mobiel banditisme
- Samenwerking met Russische criminele netwerken

Georganiseerde misdaad in de Baltische landen (2)

- **Estland**

- Meer dan 6 *groepirovki*, waarvan 2 sterke (structuur, leiders, 75-150 mensen).
- Verschil tussen Ests- en Russisch - sprekende (de laatste alles van niet Estse is).
- Russische organisaties hebben meer macht en prestige.
- Schatting (criminologen in Tallin) – afgelopen twee jaar meer dan 200 inbraken en diefstalen in West Europa vooral van juwelierszaken. Geschatte bedrag is meer dan 620 mln. kron (40 mln. euro).

Georganiseerde misdaad in de Baltische landen (3)

- **Letland:**
 - Letse maffia: 4 grote organisaties: Charitonov, Adu, Pardaugavskaya en Kavkazskaya.
 - Russische maffia heeft weinig invloed in Letland.
 - In 1997 in Amsterdam case van Victor Balulis (bewaker van *obschak* – kassa).
 - Overgang van afpersingen naar financiële delicten en identiteit fraude, cybercrime.

Georganiseerde misdaad in Polen

- Sinds 1990 twee grootste organisaties: Pruskhuv en Volomin, tot 1993 – samenwerking in afpersingen van private bedrijven
- Na 1993 – maffiaoorlog, coalities met tientallen andere *groepirovki*
- Prushkuv brigade – gespecialiseerd in diefstallen en verkoop van gestolen goederen, eerst alleen in Polen, daarna in het buitenland (vooral autodiefstal), witwassen
- Richard Fancini – ‘Poolse Al Capone’ in het buitenland
- Marek Bernatsky (voorm. Minister van binnenlandse Zaken) - ‘Polen zonder maffia’ – link tussen maffia en politiek
- Vanaf 1999 – kroongetuigen- systeem en Witness Protection program

Etnische georganiseerde misdaad – Clans – Kardarashi Roma Sub-Groep

- Best and the most skillful pick-pocketers
- Live in villages and small towns
- Hermetic community with a very specific hierarchy

Clan's Head House in Levski

Uitbreiding van de EU:

1. Geen onderzoek naar de 'crime situation' vanuit de EU, vooral in de landen die in criminologische literatuur bekend staan voor corruptie, georganiseerde misdaad, geweld, enz. zoals Bulgarije, Litouwen, Polen en Roemenie.
2. Ondanks duidelijke signalen - geen preventieve maatregelen en geen internationale afspraken.

Consequenties:

- Minder criminaliteit in het herkomstlanden vanwege emigratie (volgens Letse politie)
- Criminele import in West Europa
- Nieuwe vormen van georganiseerde misdaad, inclusief mobiel banditisme

Aanpak

1. Bij de mobiele bendes zonder lokale inbedding is de noodzak aanwezig van effectieve internationale uitwisseling van politiegegevens + opbouwen van vertrouwen
2. Bij de (gedeeltelijk) lokaal ingebed bendes is het belangrijk om sociale (wettige) omgeving te mobiliseren en controleren dat ze selectiever worden in het verrichten van diensten of het aannemen van klanten. (Bv. bestuurlijke interventie, Bibob).